

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 553 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μάλτα

**Έκθεση που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη
λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μάλτα

Έκθεση που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 20 Μαρτίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ρήτρα, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 6 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, καθώς και στο άρθρο 3 παράγραφος 5 και στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή κοινοποίησε στο Συμβούλιο την άποψή της σύμφωνα με την οποία, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας που προκύπτει από την έξαρση της νόσου COVID-19, οι τρέχουσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτρας. Στις 23 Μαρτίου 2020 οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει την προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, εφόσον δεν τίθεται σε κίνδυνο η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο μπορεί επίσης να αποφασίσει, κατόπιν συστάσεως της Επιτροπής, να εγκρίνει αναθεωρημένη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλίνουν από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά, ενώ δίνει παράλληλα στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

Τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι αρχές της Μάλτας στις 31 Μαρτίου 2020 και στη συνέχεια επικυρώθηκαν από την Eurostat¹ δείχνουν ότι το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης στη Μάλτα ανήλθε σε 0,5 % του ΑΕΠ το 2019, ενώ το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε στο 43,1 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, η Μάλτα αναμένει έλλειμμα 7,5 % του ΑΕΠ το 2020, ενώ το χρέος αναμένεται να διαμορφωθεί στο 54,5 % του ΑΕΠ.

Το αναμενόμενο έλλειμμα για το 2020 καταδεικνύει, εκ πρώτης όψεως, την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως αυτό ορίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή συνέταξε συνεπώς την παρούσα έκθεση, η οποία αναλύει τη συμμόρφωση της Μάλτας με το κριτήριο του ελλείμματος που προβλέπει η Συνθήκη. Το κριτήριο του χρέους μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται, δεδομένου ότι ο δείκτης χρέους είναι χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

λαμβάνει υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες και δίνει τη δέουσα προσοχή στον σοβαρό οικονομικό κλυδωνισμό που συνδέεται με την πανδημία COVID-19.

Πίνακας 1. Έλλειμμα και χρέος της γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

		2016	2017	2018	2019	2020 COM	2021 COM
Κριτήριο του ελλείμματος	Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης	1,0	3,3	1,9	0,5	-6,7	-2,5
Κριτήριο του χρέους	Ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης	55,5	50,3	45,6	43,1	50,7	50,8

Σημείωση: Eurostat, εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020.

2. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ

Με βάση το πρόγραμμα σταθερότητας, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της Μάλτας το 2020 αναμένεται να ανέλθει στο 7,5 % του ΑΕΠ, ποσοστό υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη.

Η αναμενόμενη υπέρβαση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης για το 2020 είναι έκτακτη, καθώς προκύπτει από σοβαρή επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Λαμβανομένων υπόψη των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19, στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 αναμένεται συρρίκνωση του πραγματικού ΑΕΠ το 2020 κατά 5,8 %.

Η αναμενόμενη υπέρβαση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης θα είναι προσωρινή, βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2020, σύμφωνα με τις οποίες το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί κάτω από το 3 % του ΑΕΠ το 2021. Ωστόσο, οι προβολές αυτές περιβάλλονται από εξαιρετικά υψηλό βαθμό αβεβαιότητας.

Εν κατακλείδι, το αναμενόμενο έλλειμμα για το 2020 είναι υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η αναμενόμενη υπέρβαση θεωρείται έκτακτη όπως ορίζεται από τη Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ενώ η φύση της υπέρβασης θεωρείται επί του παρόντος προσωρινή. Ως εκ τούτου, από την ανάλυση προκύπτει ότι, εκ πρώτης όψεως, το κριτήριο του ελλείμματος, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97, δεν πληρούται.

3. ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης ορίζει ότι, εάν ένα κράτος μέλος δεν πληροί τους όρους ενός ή αμφοτέρων των κριτηρίων αυτών, η Επιτροπή οφείλει να συντάξει έκθεση. Η εν λόγω έκθεση πρέπει να «λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων, καθώς και όλους τους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους».

Οι παράγοντες αυτοί διευκρινίζονται περαιτέρω στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, το οποίο προβλέπει επίσης ότι η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη «οποιοδήποτε άλλο παράγοντα ο οποίος, κατά τη γνώμη του οικείου κράτους μέλους, συμβάλλει στην ολοκληρωμένη ποιοτική αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα

κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους και τον οποίον το κράτος μέλος έχει προτείνει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή».

Στην παρούσα κατάσταση, ένας σημαντικός πρόσθετος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη όσον αφορά το 2020 είναι ο οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19, η οποία έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στη δημοσιονομική κατάσταση και δημιουργεί ιδιαίτερα αβέβαιες προοπτικές. Η πανδημία οδήγησε επίσης στην ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής.

3.1. Πανδημία COVID-19

Η πανδημία COVID-19 οδήγησε σε σοβαρό οικονομικό κλυδωνισμό, ο οποίος έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι συνέπειες ως προς την αύξηση του ΑΕΠ θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια τόσο της πανδημίας όσο και των μέτρων που λαμβάνονται από τις εθνικές αρχές και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για την επιβράδυνση της εξάπλωσής της, την προστασία των παραγωγικών ικανοτήτων και τη στήριξη της συνολικής ζήτησης. Τα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει ή θεσπίζουν δημοσιονομικά μέτρα για να ενισχύσουν την ικανότητα των συστημάτων υγείας και να ανακουφίσουν τα άτομα και τους κλάδους που πλήττονται ιδιαίτερα. Έχουν επίσης εγκριθεί σημαντικά μέτρα στήριξης της ρευστότητας και άλλες εγγυήσεις. Με την επιφύλαξη λεπτομερέστερων πληροφοριών, οι αρμόδιες στατιστικές αρχές πρέπει να εξετάζουν κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα συνεπάγονται ή όχι άμεσες επιπτώσεις στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης. Σε συνδυασμό με την κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στη σημαντική αύξηση του δημόσιου ελλείμματος και στην επιδείνωση της κατάστασης του χρέους.

3.2. Μεσοπρόθεσμη οικονομική θέση

Η ετήσια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ της Μάλτας κατά 7,3 % το 2018 και κατά 4,4 % το 2019 οφειλόταν στην εγχώρια ζήτηση που υποστηριζόταν από την εύρωστη ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις. Το 2020, η οικονομία της Μάλτας θα πληγεί σοβαρά από την πανδημία COVID-19. Το πρόγραμμα σταθερότητας προϋποθέτει ότι το ΑΕΠ θα μειωθεί κατά περίπου 5½% το 2020 πριν ανακάμψει κάπως το 2021. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, το ΑΕΠ αναμένεται να συρρικνωθεί κατά περίπου 5¾%. Η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να μειωθεί λόγω του περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών και του κλεισίματος των μη βασικών επιχειρήσεων. Οι επενδύσεις αναμένεται επίσης να μειωθούν παρά τη συνέχιση ορισμένων επενδυτικών έργων μεγάλης κλίμακας στον τομέα της υγείας και των υποδομών. Το ασθενές εξωτερικό περιβάλλον προβλέπεται να οδηγήσει σε σημαντική μείωση των εξαγωγών υπηρεσιών, γεγονός που επίσης θα αναχαιτίσει τον τουρισμό. Η απότομη πτώση των εισαγωγών θα είναι μικρότερη, αντικατοπτρίζοντας κυρίως την πτώση της εγχώριας ζήτησης. Αυτό συνιστά ελαφρυντικό παράγοντα κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Μάλτας με το κριτήριο του ελλείμματος το 2020.

Η οικονομία προβλέπεται να ανακάμψει το 2021, δεδομένου ότι η χαλάρωση των γενικών περιορισμών αναμένεται να αναζωογονήσει την εγχώρια ζήτηση. Ωστόσο, η Μάλτα είναι μια μικρή ανοικτή οικονομία και, ως εκ τούτου, οι οικονομικές προοπτικές της είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες σε παγκόσμιες αβεβαιότητες και επιδόσεις των εμπορικών της εταίρων. Μεσοπρόθεσμα, αναμένεται ότι η Μάλτα θα εξακολουθήσει να αναπτύσσεται με ταχύτερους ρυθμούς από ό,τι ο μέσος όρος της Ένωσης. Η δυναμική ανάπτυξη στη Μάλτα

υποστηρίζεται από την αύξηση του πληθυσμού, τη συσσώρευση κεφαλαίου και την αύξηση της παραγωγικότητας.

3.3. Μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση

Η Μάλτα υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και το 2019 είχε κληθεί να διασφαλίσει τη διαρκή συμμόρφωση με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο (ισοσκελισμένος προϋπολογισμός σε διαρθρωτικούς όρους). Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία και τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, και οι δύο πυλώνες δείχνουν κάποια απόκλιση. Συγκεκριμένα, η αύξηση των καθαρών δημόσιων δαπανών υπερέβη το επιτρεπόμενο ποσοστό στο πλαίσιο του πυλώνα της τιμής αναφοράς για τις δαπάνες και το διαρθρωτικό ισοζύγιο το 2019 επιδεινώθηκε πέραν της επιτρεπόμενης διαρθρωτικής επιδείνωσης. Συνεπώς, η συνολική αξιολόγηση δείχνει κάποια απόκλιση από τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019.

Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020 για τη Μάλτα προβλέπει σημαντική επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών από πλεόνασμα 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε έλλειμμα 7,5 % του ΑΕΠ λόγω της πανδημίας COVID-19. Το δημοσιονομικό πακέτο για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 4,1 % του ΑΕΠ, με επίκεντρο τις προσαυξήσεις μισθών, τις ειδικές κοινωνικές παροχές και τις πρόσθετες δαπάνες για την υγειονομική περίθαλψη. Επιπλέον, η κυβέρνηση ανέβαλε τις πληρωμές φόρων και παρείχε εγγυήσεις ύψους περίπου 2,8 % του ΑΕΠ, και στο πλαίσιο αυτό οι στατιστικές αρχές εξετάζουν κατά πόσον υπάρχει άμεση δημοσιονομική επίπτωση στην αρχή ή όχι. Το έλλειμμα αντικατοπτρίζει επίσης μια αναμενόμενη πτώση στο σκέλος των εσόδων, κάτι που υποδηλώνει κυρίως τη μείωση της κατανάλωσης των νοικοκυριών. Το 2021, το έλλειμμα προβλέπεται να μειωθεί σε 3,6 % του ΑΕΠ. Η πρόβλεψη αυτή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εικαζόμενη μέτρια οικονομική ανάκαμψη με κύριο προωθητικό παράγοντα την εγχώρια ζήτηση, η οποία αναμένεται να στηρίξει τα έσοδα τόσο από τους άμεσους φόρους καθώς θα ανακάμπτει η κατανάλωση όσο και από τους έμμεσους φόρους που αντικατοπτρίζουν τις βελτιώσεις στην αγορά εργασίας. Οι δημόσιες δαπάνες αναμένεται να μειωθούν καθώς ρευστοποιείται η προσωρινή στήριξη πολιτικής. Μεσοπρόθεσμα, το πρόγραμμα σταθερότητας δεσμεύεται να επαναφέρει τον δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ σε καθοδική πορεία και να επανέλθει στον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό σε διαρθρωτικούς όρους.

4.4. Άλλοι παράγοντες που προβάλλονται από το κράτος μέλος

Στις 12 Μαΐου 2020, οι αρχές της Μάλτας διαβίβασαν επιστολή με σχετικούς παράγοντες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97. Η ανάλυση που παρουσιάζεται στις προηγούμενες ενότητες καλύπτει ήδη σε γενικές γραμμές τους βασικούς παράγοντες που προβάλλονται από τις αρχές. Πρόσθετοι παράγοντες που δεν έχουν ακόμη αναφερθεί ανωτέρω είναι οι παράγοντες που σχετίζονται με την ενίσχυση του δημοσιονομικού πλαισίου, ιδίως η θεσμοθέτηση επανεξέτασης των δαπανών.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της Μάλτας το 2020 αναμένεται να ανέλθει στο 7,5 % του ΑΕΠ, ποσοστό υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η αναμενόμενη υπέρβαση της τιμής αναφοράς θεωρείται ότι είναι έκτακτη και, επί του παρόντος, θεωρείται προσωρινή.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η παρούσα έκθεση εξέτασε επίσης τους σχετικούς παράγοντες. Συνολικά, δεδομένου ότι το αναμενόμενο έλλειμμα υπερβαίνει κατά πολύ το 3 % του ΑΕΠ και λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών παραγόντων, από την ανάλυση προκύπτει ότι το κριτήριο του ελλείμματος, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997, δεν πληρούται.